

Glas Srpske: Intervju sa prvim zamjenikom visokog predstavnika Roderikom Murom

Razgovarala: Željka Domazet

Ne želim da stvorim utisak da međunarodna zajednica u BiH nije griješila, da ne griješi i da ne može pogriješiti. Međunarodna zajednica je napravila mnogo grešaka u BiH i siguran sam da smo činili greške i za vrijeme mog boravka ovdje, međutim, ne vidim da smo napravili grešku oko krupnih stvari.

Rekao je ovo u intervjuu „Glasu Srpske“ prvi zamjenik visokog predstavnika u BiH Roderik Mur. On je naglasio da se ne dovodi u pitanje politički ćorsokak u kojem se nalazi FBiH, niti ko pokušava da ozbiljnost situacije sakrije pod tepih.

– Mnogo sređenija je situacija u RS. Ne bih rekao da je tamo raj, ali svima je jasno da je RS funkcionalno bolja od FBiH – istakao Mur.

Glas Srpske: Poslije sjednice Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira (PIC) prošle sedmice visoki predstavnik Valentin Incko rekao je da OHR nikada nije bio bliži korištenju bonskih ovlasti. Zbog čega i zbog koga je razmatrana ta mogućnost?

Roderik Mur: Raspoloženje na ovom zasjedanju PIC-a bilo je značajno različito od raspoloženja prije šest mjeseci i ranije. U sali je vladala atmosfera dubokog razočarenja i to se vidjelo i u tonu komunikea. Ljudi su se s pravom pitali kako to da Beograd i Priština mogu riješiti značajno i teško pitanje Kosova, a Banjaluka, Sarajevo i Mostar ne mogu da se dogovore o rješenju za provođenje odluke „Sejdić-Finci“. U takvom kontekstu postavljeno je generalno pitanje da li

politika predavanja svih radnji u ruke domaćih lidera funkcionira i da li će funkcionirati ili međunarodna zajednica treba sagledati i druga sredstva koja su joj na raspolaganju, a jedno od njih su i bonske ovlasti. Pretjerao bih kada bih rekao da je bilo konkretnih i opipljivih namjera da se krene u primjenu bonskih ovlasti u bilo koje dogledno vrijeme u budućnosti, jer smatramo da su one posljednje, a ne prvo rješenje.

Glas Srpske: Rusija nije podržala kompletan komunike, a ruski ambasador izjavio je da posebno nisu zadovoljni pasusom koji govori o reformi FBiH, te da treba otkloniti uzroke problema, a ne samo gasiti požar. Šta je prema Vašem mišljenju uzrok problema u Federaciji?

Roderik Mur: Nema nikakve dileme da u FBiH postoji veliko političko pitanje. Politički ćorsokak u kojem se nalazi taj entitet, a koji ima i mnogo šire posljedice, ne dovodi se u pitanje. Niko ne pokušava da ozbiljnost situacije u FBiH sakrije pod tepih. Da ste kojim slučajem bili na sjednici PIC-a i postavili pitanje ko su krivci za ćorsokak u FBiH, mislim da bi odgovor bio jednoglasan – tvrdoglavi lokalni političari. Znam da je neka vrsta mode da lokalni političari krive međunarodnu zajednicu za ove probleme koji se ne rješavaju, govoreći da ih je ona proizvela, ali znam i da je međunarodna zajednica uložila dosta napora da pomogne da problemi budu riješeni.

Glas Srpske: Smatrate li da je dobar dio krivice i na visokom predstavniku zbog poteza da suspenduje odluke Centralne izborne komisije BiH (CIK) u vezi sa formiranjem vlasti u FBiH?

Roderik Mur: Ako u politici ponavljate neku laž hiljadu puta ona postane istina. Međunarodna zajednica i OHR su intervenirali pokušavajući da nađu rješenje posredovanjem.

Glas Srpske: Od te odluke situacija u FBiH se svakim danom

dodatno komplikuje?

Roderik Mur: Dvije stranke su prekršile Ustav FBiH, a visoki predstavnik je svojom odlukom vratio red i poredak i omogućio uspostavljanje Vlade koja je funkcionirala dobro. Pogrešno je navoditi da je odluka visokog predstavnika izvor svih problema. Nije riječ o bježanju od odgovornosti, već o suočavanju sa istinom što se dešavalo u FBiH posljednjih godina.

Glas Srpske: U svakoj zemlji CIK je najviša demokratska institucija, koja je uzgred rečeno formirana na insistiranje međunarodne zajednice, a imali smo situaciju da upravo visoki predstavnik suspendira njenu odluku?

Roderik Mur: Shvatam vaš argument. Smatram da je upravo zbog tog argumenta visoki predstavnik djelovao vrlo nerado, ali imajmo na umu da je visoki predstavnik u toj odluci imao podršku članova najvećih demokratskih zemalja sa decenijskom demokratskom tradicijom.

Glas Srpske: Da li je sređenija situacija u RS ili FBiH?

Roderik Mur: U RS. Mislim da je to jasno svima i visoki predstavnik je to pomenuo i u svom izvještaju UN. Naravno, ne bih rekao da je tamo raj, ali svima je jasno da je RS funkcionalno bolja od FBiH.

Glas Srpske: Kako komentirate ocjene da OHR nije radio na provođenju Dejtonskog sporazuma, već na njegovoj razgradnji i da PIC nije dejtonska kategorija?

Roderik Mur: Apsolutno se ne slažem sa takvom tvrdnjom. Istina je da PIC nije postojao u Dejtonu i da se pojavio tek poslije. Međutim, tvrditi da PIC nema status i da nije validan, je nevaljan argument. Iz Banjaluke često čujemo da OHR ne radi na primjeni Dejtona, da ga razgrađuje, ali nije mi milo što moram reći da su takve tvrdnje smiješne. Razlog postojanja OHR-a jeste da osigura primjenu Dejtonskog sporazuma. Govoriti da

OHR djeluje protiv Dejtona, u stvari, znači govoriti da međunarodna zajednica radi protiv međunarodnog sporazuma koji je sama pomogla da bude postignut. Bojim se da u ovoj zemlji ima političara koji na Dejton gledaju kao na jelovnik. Uzimaju one elemente koji im se dopadaju, a odbacuju one koji im se ne dopadaju. Nerealno je očekivati da je jednom kada je Ustav usvojen vrijeme stalo i da neće doći, po potrebi, do njegovog dograđivanja. I Ustav moje zemlje koji je donesen prije 225 godina je pretrpio promjene.

Glas Srpske: Ali u Ustavnom sudu Vaše države ne sjede stranci kao u slučaju BiH gdje su čak trojica?

Roderik Mur: Sve potpisnice Dejtonskog sporazuma su se složile sa učešćem stranaca u toj instituciji.

Glas Srpske: Dejtonska obaveza je i da bude uspostavljena međuentitetska linija. Zašto međunarodna zajednica nije ispunila tu obavezu?

Roderik Mur: Znam da NATO i EUFOR na tu odgovornost gledaju vrlo ozbiljno, no mislim da je i tu pristup sličan cjelokupnom sadašnjem pristupu međunarodne zajednice. Oni žele da domaće strane ponude rješenje.

Glas Srpske: Dejtonska obaveza je bila i da strani državljani koji su ratovali u BiH budu protjerani, a oni su i dalje tu?

Roderik Mur: Ne mogu baš autoritativno o tome da govorim, jer nisam upoznat sa svim detaljima. Neki od mojih kolega koji i danas ovdje rade sa ponosom su isticali da je proces revizije državljanstava datih tokom rata bio uspješan. Ne želim da stvorim utisak da međunarodna zajednica u BiH nije griješila, da ne griješi i da ne može pogriješiti. Međunarodna zajednica je napravila mnogo grešaka u BiH i siguran sam da smo činili greške i za vrijeme mog boravka ovdje, međutim, ne vidim da smo napravili grešku oko krupnih stvari.

Glas Srpske: Da li je BiH bliže zatvaranju OHR-a?

Roderik Mur: Zanimljivo pitanje. Ovdje sam već tri godine i mogu reći da sam očekivao da ćemo sada biti na drugom mjestu. Postoji paket „pet plus dva“ uvjeta i ciljeva koje treba ispuniti. Međutim, postoji uvriježena logika da što je BiH bliže Briselu i što se više kreće ka njemu, to je uloga OHR-a manja.

Logično je i to da BiH koja se brže kreće ka EU je BiH koja ispunjava Dejtonski sporazum. Naprosto, BiH koja nije privržena Dejtonu, nikada i neće stići do EU. A napredak ka EU, znači da je prihvaćen skup prioriteta. U takvom svjetlu ne bi vam trebao visoki predstavnik koji sjedi u Sarajevu i intervenira s vremena na vrijeme. Žao mi je što ću ovo reći, taj svijet koji sam oslikao, trenutno ne postoji i nisam siguran da je na vidiku. Ne bih mogao reći da smo danas bliže zatvaranju OHR-a. Ali ne bi trebalo mnogo da se mišljenje međunarodne zajednice o tome fundamentalno izmijeni.

Glas Srpske: Kada napuštate BiH i ko će Vam biti nasljednik?

Roderik Mur: BiH napuštam početkom jula. Znam ko je kandidat i jedino što mogu reći, jeste da mi je on dobar prijatelj, vrlo iskusan diplomata i čovjek sa puno iskustva u regionu, ali ne mogu da vam otkrijem ko je on.